

Minner om misbruk gjør tannbehandling vanskelig

En svensk studie viser, igjen, at besøk hos tannlegen kan vekke ubehagelige minner til live hos pasienter som tidligere er blitt utsatt for seksuelle overgrep.

 JOHAN ERICHS, MERAMEDIA

forbindelse med behandling kan pasienten oppleve flere ting som kan gi sterke assosiasjoner til opplevde overgrep.

Under behandlingen kan pasienter oppleve så alvorlig ubehag fra tidligere seksuelle traumer at de velger å avbryte besøket. Noen avbestiller timen gjentatte ganger, eller rett og slett unngår tannbehandling helt. Overgrepene kan også få andre alvorlige konsekvenser.

– Forskning viser at personer som er blitt utsatt for seksuelt misbruk i større grad enn andre risikerer å bli rammet av fysiske sykdommer som kreft eller hjerte- og kardiovaskulære relaterte problemer, og er i fare for å havne i narkotikamisbruk eller bli rammet av psykiske lidelser, sier Eva Wolf, tannlege og spesialist i endodonti ved Malmö universitet.

I studien om hvordan seksuelt misbruk kan påvirke tannlegebesøk deltok 13 personer, elleve kvinner og to menn, som hadde blitt utsatt for seksuelle overgrep og som på grunn av dette opplevde vanskeligheter med å bli behandlet hos tannlegen.

Mørketall

Ifølge den siste undersøkelsen om seksualforbrytelser, fra den svenske myndigheten Brå, Brottsförebyggande rådet, oppgir seks prosent av den voksne svenske befolkningen

(16–84 år) at de i 2018 ble utsatt for en eller annen form for seksuell forbrytelse, en andel som har tredoblet seg over fire år. Ifølge Eva Wolf kan mørketallet være så stort som 80 prosent, på global basis.

– Mange synes det er vanskelig å fortelle eller vil ikke fortelle om sine erfaringer, og ofte av helt relevante grunner. Men siden helsekonsekvensene risikerer å være så store, mener jeg at vi i tannhelsetjenesten bør kunne ta et større ansvar og bidra til å synliggjøre de problemene en pasient kan ha. Vi kan på denne måten bidra til at pasienten får hjelp av eksempelvis en psykolog, til å bearbeide de vanskelige opplevelser hen har vært gjennom. Individet lider selv av disse opplevelsene, og for samfunnet kan kostnadene på en rekke forskjellige områder og over tid, bli veldig høye, sier Eva Wolf.

Ofte ser vi samme type atferd og signaler fra pasienter i behandlingssituasjonen, som henger sammen med tidligere overgrep. Dette er signaler og type atferd det er greit å kunne kjenne igjen.

– Pasienten kan oppleve at man befinner seg i en mentalt underlegen posisjon hos tannlegen, og dette kan utløse samme følelser som individet har erfart tidligere i forbindelse med overgrep. Kroppsposisjonen i form av at pasienten legges i en vannrett liggende stilling i behandlingsstolen med én og ofte to personer som står tett over

En pasient som har blitt utsatt for seksuelle overgrep kan føle stort ubehag i forbindelse med tannbehandling. – Mange stygge minner kan dukke opp når de havner i en maktløs posisjon og har en maskert person nære seg. Tannleger og ansatte må få mer støtte og kunnskap om hvordan man kan handle for å hjelpe en person som opplever tannlegeskrekk knyttet til en opplevelse av seksuelle overgrep, sier tannlege Eva Wolf. Foto: Malmö universitet, Odontologiske fakultetet.

Dentalstøp
Tannteknikk

@ post@dentalstoep.no

☎ 55 59 81 70

🌐 dentalstoep.no

- ➔ Monolittisk zirconia ...
Ingen porselen, ingen «chipping»
- ➔ Vi tar imot digitale avtrykk fra alle
intraorale scannere
- ➔ Arbeider på alle kjente implantatsystem

en, et instrumentbord som blir trukket over pasienten, kopling til spytt suging og en maskert person som skal operere i et av de mest private områdene – munnen. Alt dette kan vekke veldig sterke assosiasjoner til den vanskelige opplevelsen av et seksuelt overgrep, sier Eva Wolf.

Maktesløshet

For flere av de intervjuede som hadde vært utsatt for overgrep var det ikke selve smerten eller redselen for eventuell smerte i behandlingsstolen som utgjorde den største negative opplevelsen.

– Det er maktesløsheten som oppleves som mest krevende. Utover dette kan det være forskjellige opplevelser som fremkaller minner, som for eksempel at spytt samler seg i halsen, sier noen. Andre nevner anestesisprøyten.

– Det er veldig forskjellig, hva som utløser reaksjon, og basert på hvilken type overgrep du er blitt utsatt for, sier Eva Wolf.

Den svenske regjeringen har gitt National Board of Health and Welfare og National Center for Women's Peace i oppdrag å styrke innsatsen for å utdanne og informere tannhelsepersonell, blant annet om hvordan man bør agere hvis det foreligger mistanke om eller bevis på at pasienten er blitt utsatt for seksuelle overgrep. På alle klinikker må det etableres rutiner for å håndtere problemet.

– Saken drives fremover, og store ressurser blir lagt på tannhelsesektoren for at man skal bli flinkere til å håndtere slike type situasjoner som kan oppstå.

Eva Wolf er en del av et team ved fakultetet i Malmö som underviser tannlege- og tannpleierstudenter i faget

«Vold i nære relasjoner», der seksuelle overgrep er inkludert, og som nå en obligatorisk del av utdannelsen.

Signaler

Hvor bevisste er dagens tannleger på at de kan havne i en situasjon der det blir oppdaget at det har skjedd misbruk av en pasient?

– Jeg tror ikke at man tenker så mye på det, men gjennom økt utdanning vil bevisstheden øke.

Hvilke signaler bør tannleger være oppmerksomme på for å avgjøre om det skal vekkes mistanke om at en pasient har blitt utsatt for seksuelle overgrep?

– Lær av tidligere erfaringer når det gjelder å tolke signaler. Det kan handle om gjentatte avbestillinger, at

pasienten uteblir, at pasienten har vanskeligheter med å ligge når stolen er nedfelt og ønsker å sitte opp i stedet, svette, sterke reaksjoner på ulike behandlinger og nervøs oppførsel.

Det pågår diskusjoner om hvorvidt spørsmålet om seksuelt misbruk alltid skal stilles direkte til pasienten?

– Det kan være vanskelig å stille et direkte spørsmål i et skjema eller under et helseintervju. Få av de som er blitt utsatt vil innrømme det. Det kan også oppfattes som for rutinemessig. Det kan være bedre om tannlegen tar opp problemet basert på pasientens atferd som kan indikere at det kan være mistanke om misbruk. Kroppen kan noen ganger signalisere et problem som er vanskelig å forklare verbalt. For tannlegen er det da viktig å stille spørsmålet, lytte til pasienten og tørre å snakke om problemet. I det store og hele å opptre som et medmenneske, forklarer Eva Wolf.

Tidspress

Noe som blir mer og mer problematisk, og som Eva Wolf tar opp, er det stadig sterkere tidspresset, de høye kvalitetskravene og de strengere inntektskravene tannlegene opplever, og som innebærer risiko for at tiden til vurdering og pasientdialog blir mindre.

– Tannlegen bryr seg generelt veldig mye om pasientene sine, og ambisjonen om å være til hjelp er der, men dessverre kan de sannsynligvis oppleve en konflikt når de samtidig må være effektive og nå inntektskravene. Dette kan gå på bekostning av aspekt ved besøket som ikke har noen direkte kopling til selve tannbehandlingen, og som det derfor kan være vanskelig å bruke tid på og å ta betalt for. Dette kan sannsynligvis hindre enkelte tannleger i å gå videre med en mistanke selv om de virkelig vil, sier Eva Wolf.

Tannleger og helsepersonell i Sverige har i dag plikt til å gå videre med en bekymringsmelding dersom det foreligger mistanke om misbruk av barn, men ikke når det gjelder voksne.

– Dette spørsmålet kommer alltid opp på seminarer på tannlegeutdannelsen. Men i dag er man ikke pliktig til å rapportere om tilfeller av seksuelt misbruk av voksne.

Eva Wolf samarbeider med psykolog Jeanette Niehof om hvordan tannleger og helsepersonell skal håndtere pasienter som opplever sterke minner av misbruk, i forbindelse med behandlinger. En utdanning på dette

området er planlagt og den retter seg mot tannleger og tannpleiere.

– Det kan også være bra hvis en psykolog, med spesifikk kunnskap om seksuelt traume, kan knyttes til deler av tannhelsetjenesten, for å være der som en tilgjengelig ressurs for pasienter som ønsker å gå videre til behandling og få hjelp, sier Eva Wolf.

Wolf fortsetter å studere dette temaet og vil i sin neste rapport beskrive hvordan tannleger kan gå frem rent praktisk for å hjelpe og ta vare på pasienter som viser tegn til å ha blitt utsatt for seksuelt misbruk.

Lenke til studien:

http://mau.divaportal.org/smash/record.jsf?aq2=%5B%5B%5D%5D&c=1&af=%5B%5D&searchType=SIMPLE&sortOrder2=title_sort_asc&query=eva+wolf&language=sv&pid=diva2%3A1463314&aq=%5B%5B%5D%5D&sf=all&aqe=%5B%5D&sortOrder=datelssued_sort_desc&onlyFullText=false&noOfRows=50&dswid=-7307

Studien ble utført sammen med lektor Gisela Priebe, Lund University og professor Erin McCarthy, University of St Lawrence, USA.

5 YEAR WARRANTY

ULTRADENT PRODUCTS, INC.

VALOTM
GRAND

BREDSPEKTRET LED-HERDELAMPE

DU ER DEKKET!

BLACK | RED ROCK | SAPPHIRE | MIDNIGHT

Follow Us!
f i n o o ultradent.com/nl/blog

WWW.ULTRADENT.COM/EU
© 2020 Ultradent Products, Inc. All rights reserved.